

بررسی تغییرات نرخ ارز مؤثر واقعی بر روی صادرات پسته ایران

خدیدجه عبدی رکنی، طاهره رنجبر ملک‌شاه^۱، سمانه عابدی^۲، رقیه زاهدیان^۳
abdirokni69@gmail.com

چکیده

نرخ ارز یکی از متغیرهای اصلی اقتصاد است که از کانال‌های مختلف بر سایر متغیرهای کلان اقتصادی تأثیر می‌گذارد. افزایش نرخ ارز ممکن است همواره سبب ارتقاء صادرات محصولات کشاورزی نشود. از این رو، در این تحقیق تلاش شده است تا اثر نرخ مؤثر واقعی ارز بر صادرات پسته ایران مورد بررسی قرار گیرد. بدین منظور، از روش خودتوضیح با وقفه‌های گسترده، تابع عرضه صادرات محصول پسته ایران مورد بررسی قرار گرفت. اطلاعات لازم این تحقیق برای دوره زمانی ۱۳۵۷-۱۳۸۹ از سالنامه آمار بازرگانی خارجی جمهوری اسلامی ایران، سالنامه آماری صندوق بین‌المللی پول، سازمان غذا و کشاورزی ملل متحد به‌دست آمده است. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که نرخ ارز مؤثر واقعی اثر منفی بر صادرات دارد، یعنی افزایش یک درصد نرخ ارز، صادرات پسته را ۱/۰۲ درصد کاهش می‌دهد. متغیر شاخص نسبت قیمت داخلی به شاخص قیمت جهانی پسته نیز بر صادرات این محصول اثر منفی داشته است. سایر متغیرها از جمله درآمد کشورهای واردکننده بر صادرات پسته اثر مثبت داشته و بر تولید داخلی بی اثر بوده است.

طبقه‌بندی JEL: Q17، Q11، C32

واژگان کلیدی: نرخ مؤثر واقعی ارز، صادرات، پسته، ایران

^۱- به ترتیب دانشجوی کارشناسی ارشد و دانشجوی دکتری اقتصاد کشاورزی دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری

^۲- استادیار دانشگاه علامه طباطبائی

^۳- دانشجوی دکتری اقتصاد کشاورزی دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری

مقدمه

بحث تجارت خارجی یکی از مباحث مهم در توسعه اقتصادی کشور می‌باشد. این بخش، منبع تأمین درآمدهای ارزی برای سرمایه‌گذاری و جذب فناوری نوین در جهت افزایش توان تولیدی اقتصاد کشور است (ابریشمی، ۱۳۷۵). اقتصاد ایران به عنوان اقتصاد تک محصولی شناخته می‌شود زیرا تجارت خارجی ایران وابستگی شدیدی به درآمدهای ارزی حاصل از صادرات نفت دارد (بی‌ریا و جبل عاملی، ۱۳۸۵). از زمان ظهور نفت در ایران تا به امروز، سهم صادرات این محصول از کل صادرات رو به افزایش بوده است (بولکسجو و بونگیورنو، ۲۰۰۶)، اما با توجه به نوسانات و بی‌ثباتی در تحقق درآمدهای نفتی، امروزه توسعه صادرات غیرنفتی به عنوان یک امر غیر قابل اجتناب مطرح می‌باشد. نقش صادرات غیرنفتی در رشد و توسعه اقتصادی و کاهش وابستگی اقتصاد ایران به صادرات نفت خام، اهمیت صادرات غیرنفتی علی‌الخصوص صادرات محصولات کشاورزی را به خوبی نمایان می‌سازد. در میان اقلام کشاورزی، پسته با توجه به مزیت نسبی در تولید، جایگاه ویژه‌ای دارد (دشتی و همکاران، ۱۳۸۸). سهم ایران در بازار جهانی پسته در سال ۱۹۹۰ حدود ۶۹ درصد بوده و ایران اولین صادرکننده پسته در بازار به شمار می‌رفت. بر اساس بررسی‌های انجام شده رقبایی مانند ترکیه و آمریکا، همزمان با افزایش کشت و تولید پسته، مبادرت به بازاریابی و صادرات پسته نموده و با افزایش صادرات، سهم خود را در بازار جهانی بهبود بخشیده‌اند. از آنجایی که در سال‌های گذشته، تحقیقات لازم در جهت گسترش صادرات پسته در این بازارها انجام نشده است، سهم ۵۱ درصدی ایران در بازارهای جهانی امروزه به ۳۳ درصد کاهش یافته است. کل ارزش صادراتی پسته جهان در سال‌های اخیر، برابر با ۶۲۵۴۴۷ هزار دلار بوده است که ۰/۱۵ درصد ارزش صادراتی محصولات کشاورزی جهان را شامل می‌شود. ارزش صادراتی پسته ایران، ۳۵۸۹۴۰ هزار دلار می‌باشد که ۵۷/۴ درصد ارزش صادراتی پسته جهان، ۳۷ درصد ارزش صادراتی محصولات کشاورزی ایران و ۰/۰۹ درصد ارزش صادراتی محصولات کشاورزی جهان را به خود اختصاص داده است. این مقدار ارز برای کشوری چون ایران که دارای محدودیت‌های منابع ارزی می‌باشد از اهمیت در خور توجهی برخوردار می‌باشد. از این روی، مطالعه عوامل اثرگذار بر صادرات این محصول از اهمیت بالایی دارد.

یکی از مهمترین متغیرها در صادرات پسته، نرخ ارز می‌باشد. نوسانات این متغیر باعث تغییراتی در قیمت پسته و در نهایت موجب تغییر در میزان تجارت آن می‌شود. به همین دلیل از عوامل مهم تاثیرگذار در بخش صادرات می‌باشد. مطالعات مختلفی به منظور بررسی اثرات نرخ ارز بر عملکرد صادراتی محصولات مختلف انجام شده است. می‌توان به مطالعه شهام (۱۳۸۱) اشاره کرد که به مطالعه اثرات نرخ ارز بر تجارت محصولات کشاورزی در ایران پرداخت. نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که عامل مهم در صادرات محصولات کشاورزی ایران، درآمد و شاخص هزینه زندگی در کشورهای واردکننده می‌باشد.

همچنین ترکمانی و طرازکار (۱۳۸۴) اثر کوتاه‌مدت و بلندمدت نرخ ارز را بر قیمت صادراتی پسته ایران را مورد مطالعه قرار دادند. آنها در این مطالعه از معادله قیمت صادرات که از شرط حداکثر کردن سود بنگاه انحصاری استخراج شده، استفاده کردند. نتایج حاصل نشان داد که تغییرات نرخ ارز در کوتاه مدت و بلندمدت مهم‌ترین عامل موثر بر قیمت صادراتی پسته ایران است. علاوه بر آن، قیمت صادراتی پسته تحت تاثیر مقدار صادرات این محصول قرار دارد. به علاوه، میان تولید داخلی و قیمت صادراتی پسته در کوتاه مدت، رابطه منفی و معنی دار وجود دارد.

کرمی و زیبایی (۱۳۸۷) اثر نوسان‌پذیری نرخ ارز را بر عرضه صادرات محصولات کشاورزی در کشورهای مختلف جهان مورد مطالعه قرار دادند. یافته‌ها از این پژوهش نشان داد که نوسان‌پذیری نرخ ارز، دارای اثرات مختلفی بر روی میزان صادرات پسته و خرما به کشورهای مختلف می‌باشد، لذا در رابطه با سیاست‌های تجاری محصولات کشاورزی به کشورهای مختلف، می‌بایست به تأثیر نوسان‌پذیری نرخ ارز در رابطه با کشور هدف، توجه خاص داشت.

احسانی و همکاران (۱۳۸۸) اثر نوسانات نرخ ارز واقعی را بر صادرات غیرنفتی ایران مورد بررسی قرار دادند. در اینجا، جهت کمی کردن میزان بی‌ثباتی نرخ ارز از دو شاخص انحراف معیار شرطی و انحراف معیار میانگین متحرک استفاده شده است. نتایج نشان داد که اثر نرخ ارز بر صادرات غیرنفتی مثبت است اما نوسانات این نرخ بر صادرات غیرنفتی تأثیر منفی دارد.

بولکسجو و بونگیورنو (۲۰۰۶) اثرات نرخ ارز را بر تجارت محصولات جنگل‌های بین‌المللی مورد مطالعه قرار دادند. نتایج نشان داد در کوتاه مدت صادرات نسبت به نرخ ارز کشش بالایی دارد در حالی که کشش واردات نسبت به نرخ ارز معتدل است. در بلندمدت، کشش صادرات و واردات کاهش پیدامی‌کند اما کماکان معنی‌دار می‌باشد.

یازچی (۲۰۰۸) با مقایسه واکنش تراز تجاری سه بخش کشاورزی، صنعت و معدن در کشور ترکیه، به تغییرات نرخ ارز، نشان داد که واکنش هر سه این بخش‌ها به کاهش ارزش پول داخلی، به صورت سیکلی از افزایش - کاهش - افزایش بوده است. علی‌رغم واکنش یکسان این سه بخش به تغییرات نرخ ارز در کوتاه‌مدت، واکنش بلندمدت یا کلی این بخش‌ها متفاوت بود، به این ترتیب در حالی که تراز تجاری صنعت و معدن در نتیجه کاهش ارزش پول داخلی در بلندمدت بهبود پیدا کرد اما تراز تجاری کشاورزی واکنشی منفی نشان داد.

با توجه به مطالب فوق می‌توان گفت، نرخ ارز یکی از فاکتورهای مهم در صادرات محصولات کشاورزی به شمار می‌آید لذا در این مطالعه تلاش شده است تا اثر نرخ مؤثر واقعی ارز بر صادرات پسته ایران مورد بررسی قرار گیرد.

روش تحقیق

برای بررسی صادرات پسته ابتدا باید تابع صادرات محصولات کشاورزی به‌طور کلی بیان شود که به‌صورت رابطه (۱) نشان داده می‌شود (نوفرستی، ۱۳۷۸):

$$X = f\left(\frac{P_d}{P_w}, Y, EER, PRO\right) \quad (1)$$

که در آن $\frac{P_d}{P_w}$ نسبت قیمت داخلی به قیمت جهانی، Y درآمد کشورهای واردکننده، EER نرخ ارز مؤثر واقعی و PRO تولید داخلی محصول مورد نظر می‌باشند. فرم اقتصادسنجی مدل عرضه صادرات در مورد پسته به صورت زیر می‌باشد:

$$XLR = \beta_0 - \beta_1 L\left(\frac{P_d R}{P_w R}\right) + \beta_2 LY + \beta_3 LREER + \beta_4 LPROR + u \quad (2)$$

در این رابطه، LXR لگاریتم مقدار صادرات پسته ایران می‌باشد. همچنین $P_d R$ و $P_w R$ به ترتیب قیمت‌های داخلی

وقیعت جهانی پسته، LY لگاریتم میانگین وزنی تولید ناخالص داخلی چهار کشور اصلی واردکننده پسته (شامل امارات متحده عربی، روسیه، اوکراین و آلمان)، LREER لگاریتم نرخ ارز مؤثر واقعی و LPROR لگاریتم تولید داخلی پسته می‌باشند.

نرخ ارز واقعی در هر کشور از شاخص‌های اساسی تعیین رقابت‌پذیری بین‌المللی و تعیین وضعیت داخلی اقتصاد آن کشور به‌شمار می‌رود. نرخ ارز به سبب اثری که بر قیمت کالاهای داخلی و خارجی می‌گذارد از اهمیت زیادی برخوردار است. نرخ ارز مؤثر واقعی شامل شاخص موزون نرخ ارز واقعی که وزن‌های شاخص، حجم معاملات با طرف‌های تجاری و رقبای کشور هستند. از رابطه‌ی (۳) برای محاسبه شاخص نرخ ارز مؤثر واقعی می‌توان استفاده کرد (گودرزی، ۱۳۹۲):

$$PEER_t = \frac{\sum_{i=1}^m W_{it} E_{it} P_{it}^*}{P_t} \quad (3)$$

در رابطه (۳)، P_{it}^* شاخص قیمت در کشور i و P_t شاخص قیمت در ایران می‌باشند. همچنین E_{it} نرخ ارز بین کشور i و ایران (که به‌صورت تعداد ریال به ازاء واحد پول خارجی تعریف شده است) و W_{it} وزن کشور i در شاخص می‌باشند. برای محاسبه نرخ‌های دوطرفه ارز (E_{it}) از رابطه $E_{it} = E_t^{US} \cdot E_t^{US}$ استفاده می‌گردد که در آن E_t^{US} تعداد ریال به ازاء هر دلار آمریکا و E_t^{US} نرخ ارز محاسبه شده میان دلار آمریکا و واحد پول کشور i (به‌صورت تعداد دلار آمریکا به ازاء واحد پول کشور i) است. همچنین برای شاخص قیمت‌های ایران و کشورهای طرف تجاری، از شاخص قیمت مصرف‌کننده استفاده می‌شود. جهت محاسبه وزن کشور i در شاخص (W_{it}) از نسبت واردات از کشور i در کل واردات ایران استفاده می‌گردد.

در مطالعه حاضر، تابع عرضه صادرات محصول پسته ایران مورد برآورد قرار گرفته است. اطلاعات مورد نیاز این مطالعه برای دوره زمانی ۱۳۸۹-۱۳۵۷ از سالنامه آمار بازرگانی خارجی ایران، سالنامه آماری صندوق بین‌المللی پول و سازمان غذا و کشاورزی ملل متحد استخراج شده است.

نتایج

اولین گام در برآورد یک الگوی سری زمانی، بررسی ایستایی متغیرهای آن الگو می‌باشد. به منظور بررسی ایستایی سری‌های زمانی این مطالعه از آزمون دیکی فولر تعمیم یافته استفاده شد که در جدول ۱ نتایج را مشاهده می‌شود. لازم به ذکر است متغیرهای به‌کار رفته در این مدل به‌صورت لگاریتم مورد استفاده قرار گرفتند.

جدول (۱) آزمون ریشه واحد دیکی فولر تعمیم یافته ADF

متغیر	آماره ADF	آماره مک کینون	درجه هم‌انباشتگی
D (LXR)	-۵/۱۶	-۳/۶۶	I(1)

I(1)	-۳/۶۶	-۴/۹۲	D (PWR)
I(1)	-۳/۶۶	-۴/۲۸	D (LY)
I(0)	-۳/۶۵	-۴/۲۴	LREER
I(1)	-۳/۶۶	-۹/۸۶	D (LPROR)

..*** به ترتیب معنی‌داری در سطح ۱٪، ۵٪ و ۱۰٪
 مأخذ: یافته‌های تحقیق

نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که به جز لگاریتم متغیر نرخ ارز موثر واقعی، سایر متغیرهای مورد بررسی، در سطح ایستا نیستند. ولی با یک بار تفاضل‌گیری پایا می‌شوند. بنابراین، با توجه به اینکه ترکیبی از متغیرهای $I(1)$ و $I(0)$ وجود دارد، باید با استفاده از روش مناسب، وجود رابطه همجمعی میان متغیرها مورد بررسی قرار گیرد. پس از بررسی ایستایی متغیرها، برای تحلیل روابط بلندمدت و کوتاه مدت بین متغیرها، از رهیافت خودتوضیح با وقفه‌های گسترده استفاده شده است. نتایج تفصیلی حاصل از برآورد ضرایب مدل در جدول (۲) مشاهده می‌شود.

جدول (۲) نتایج تفصیلی حاصل از برآورد ضرایب مدل به روش ARDL(1,3,0,4,3)

متغیر	ضریب	انحراف معیار	آماره t	احتمال
LXR(-1)	-۰/۰۸	۰/۲۵	-۰/۳۲	۰/۷۵۳۵
LY	۳/۴۱***	۰/۸	۴/۲۲	۰/۰۰۱
LY(-)	-۰/۵۹	۱/۰۸	-۰/۵۴	۰/۵۹۳
LY(-2)	-۲/۰۴*	۱/۱۵	-۱/۷۷	۰/۰۹۹
LY(-3)	۲/۶**	۱/۹۴	۲/۷۶	۰/۰۱۶
LPROR	-۰/۴۲	۰/۲۴	-۱/۷۳	۰/۱۰۶
LPROR(-1)	-۰/۳۶	۰/۲۵	-۱/۴۳	۰/۱۷۴
LPROR(-2)	۰/۰۶	۰/۱۷	۰/۳۹	۰/۷۰۱
LPROR(-3)	۰/۳۸**	۰/۱۲	۲/۹۹	۰/۰۱
LPROR(-4)	۰/۳*	۰/۱۵	۱/۹۱	۰/۰۷۸
PWR	-۰/۷۳	۰/۸۳	-۰/۸۷	۰/۳۹۸
PWR(-1)	-۰/۶۴	۰/۷۴	-۰/۸۶	۰/۴۰۱
PWR(-2)	-۱/۱۶	۰/۷۵	-۱/۵۴	۰/۱۴۶
PWR(-3)	-۰/۶۷	۰/۵۴	-۱/۲۴	۰/۲۳
c	-۴۵/۲۸**	۱۲/۰۸	-۳/۷۴	۰/۰۰۲

R²=۰/۹۷ **** به ترتیب معنی‌داری در سطح ۱٪، ۵٪ و ۱۰٪

مأخذ: یافته‌های تحقیق

در این مرحله بلافاصله بعد از تخمین پویا، باید آزمون وجود یا عدم وجود رابطه بلندمدت را انجام داده شود. جهت اطمینان از وجود رابطه بلندمدت میان متغیرهای الگو از آزمون F پسران و شین نیز استفاده شد که نتایج آن در جدول ۴ گزارش شده است.

جدول (۳) نتایج آزمون وجود یک رابطه تعادلی بلندمدت

I(1)	I(0)	آماره محاسباتی F
۳/۵۲	۲/۴۵	۳/۷۲۷

**** به ترتیب معنی‌داری در سطح ۱٪، ۵٪ و ۱۰٪

مأخذ: یافته‌های تحقیق

همانگونه که در این جدول مشخص است با توجه به اینکه آماره F از حد بالای ارزش بحرانی بیشتر است، فرضیه صفر مبنی بر عدم وجود رابطه بلندمدت رد شده و می‌توان نتیجه گرفت که میان متغیرهای الگو، یک رابطه بلندمدت برقرار است.

پس از اثبات وجود رابطه بلندمدت میان متغیرها، به ارائه ضرایب بلندمدت به دست آمده از تخمین مدل می‌پردازیم. نتایج مربوط به آن در جدول (۴) گزارش شده است.

جدول (۴) نتایج حاصل از برآورد ضرایب بلندمدت به روش ARDL(1,3,0,4,3)

متغیر	ضریب	انحراف معیار	آماره t	احتمال
PWR	-۲/۹۸***	۰/۳۸	-۷/۷۱	۰/۰۰۰۰
LY	۳/۱۲***	۰/۶	۵/۱۸	۰/۰۰۰۲
LREER	-۱/۰۲***	۰/۲۴	-۴/۲۳	۰/۰۰۱
LPROR	-۰/۰۲	۰/۴۸	-۰/۰۴	۰/۹۶۱
c	-۴۱/۸۹***	۹/۹۲	-۴/۲۲	۰/۰۰۱

***،**،* به ترتیب معنی‌داری در سطح ۱٪، ۵٪ و ۱۰٪.

مأخذ: یافته‌های تحقیق

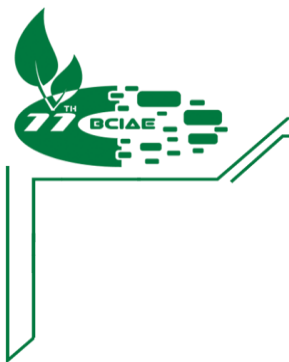
نتایج جدول (۴) نشان می‌دهد اکثر متغیرها در سطح ۹۹ درصد معنی‌دار بودند. متغیر میانگین تولید ناخالص داخلی چهار کشور رابطه مستقیم و باقی متغیرها رابطه عکس با صادرات پسته دارند. بدین صورت که یک درصد افزایش در نسبت قیمت داخلی پسته به قیمت جهانی این محصول، صادرات پسته ۲/۹۸ درصد کاهش پیدا می‌کند.

همانطور که از جدول (۴) مشاهده می‌شود، در بلندمدت، متغیر تولید داخلی (FOI) بر صادرات پسته ایران اثر معنی‌داری ندارد. علت عدم اثرگذاری این عامل بر صادرات پسته ایران، می‌تواند به عدم سرمایه‌گذاری دولت در امر صادرات، عدم برنامه ریزی صحیح صادرات، مشکلات حمل و نقل، جذابیت بیشتر بازار داخلی مربوط باشد. به همین دلیل هر چقدر تولید افزایش یا کاهش یابد بر صادرات این محصول اثری نداشته باشد. در نتیجه می‌توان گفت که تولید پسته به عنوان عامل اثرگذار در صادرات آن محسوب نمی‌شود.

وجود همجمعی بین مجموعه‌ای از متغیرهای اقتصادی، مبنای آماری استفاده از الگوهای تصحیح خطا را فراهم می‌آورد. این الگوها در کارهای تجربی از شهرت فزاینده‌ای برخوردارند. عمده‌ترین دلیل شهرت الگوهای تصحیح خطا آن است که نوسانات کوتاه مدت متغیرها را به مقادیر تعادل بلندمدت آنها ارتباط می‌دهند. نتایج برآورد این الگو در جدول (۵) گزارش شده است.

جدول (۵) نتایج حاصل از برآورد ضرایب الگوی تصحیح خطا

متغیر	ضریب	آماره t
PWR	۴/۱۲	۰/۳۶۳ [۱۱/۳۶]
LY	-۵/۴۴	۰/۵۷۸ [-۹/۴۱]

۰/۲۱۵ [۷/۵۴]	۱/۶۲	LREER
۰/۲۹۷ [۴/۴۲]	۱/۳۱	LPROR
۰/۰۶۶ [-۱/۹۴]	-۰/۱۲	C(-1)

مأخذ: یافته‌های تحقیق

همانگونه که از جدول (۵) نیز مشاهده می‌شود ضریب تصحیح خطا در این مدل، $-0/12$ است که نشان می‌دهد در هر دوره $0/12$ واحد از عدم تعادل میان کوتاه مدت و بلند مدت تعدیل می‌شود. به عبارت دیگر این ضریب نشان دهنده‌ی این می‌باشد که $0/12$ درصد از عدم تعادل در متغیر وابسته طی دوره قبل، در دوره جاری تصحیح شده و علامت این ضریب نیز مطابق با انتظار منفی است.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

در این پژوهش با استفاده از مدل خودرگرسیون با وقفه‌های توزیعی ARDL اثر نرخ ارز موثر واقعی بر صادرات پسته در دوره زمانی $1389-1357$ با استفاده از داده‌های سری زمانی برآورد شده است. به منظور بررسی ایستایی متغیرها از آزمون دیکی فولر تعمیم یافته استفاده شد و نتایج نشان داد که تمامی متغیرها در حالت سطح ایستا نبوده‌اند و با یکبار تفاضل‌گیری ایستا شدند. پس از بررسی ایستایی متغیرها، اقدام به برآورد مدل با استفاده از روش ARDL شد. نتایج برآورد الگو با استفاده از روش خودرگرسیون با وقفه توزیعی $ARDL(1,3,0,4,3)$ نشان می‌دهد که میانگین وزنی تولید ناخالص داخلی چهار کشور اصلی صادرکننده پسته اثر مثبت و نرخ ارز موثر واقعی اثر منفی بر صادرات پسته ایران دارند. بدلیل کوچکتر بودن مقدار آماره‌ی محاسبه شده F در آزمون پسران فرضیه صفر مبنی بر عدم وجود رابطه‌ی تعادلی بلندمدت رد شده است به عبارت دیگر متغیرها با متغیر وابسته رابطه تعادلی بلندمدت دارند.

همچنین نتایج بلند مدت نشان داد میانگین تولید ناخالص داخلی چهار کشور برتر صادر کننده پسته، با میزان صادرات رابطه مثبت و معنی دار داشته و از طرفی نسبت قیمت داخلی به جهانی پسته و نرخ ارز موثر رابطه منفی ولی معنی دار در سطح 1 درصد داشته است.

همچنین نتایج برآورد الگوی تصحیح خطا، نشان می‌دهد که در هر دوره $0/12$ درصد عدم تعادل در متغیر وابسته، تعدیل می‌شود.

براساس نتایج به‌دست آمده، نسبت قیمت داخلی به جهانی پسته در مقایسه با سایر متغیرهای مورد نظر، بر صادرات پسته در بلند مدت بیشتر تأثیر داشته است. بنابراین باید قیمت داخلی پسته کمتر از قیمت جهانی آن باشد تا صادر کننده تشویق

به صادرات شود این در صورتی است که عکس این اتفاق در ایران رخ می‌دهد. صادرکننده با صرف هزینه کمتر محصول خود را در بازار داخلی با قیمت بیشتر به فروش می‌رساند.

از سوی دیگر برقراری محیط باثبات اقتصادی به عنوان سیاستی تاثیرگذار و ارائه اطلاعات شفاف درباره روند تغییرات آینده قیمت داخلی، می‌تواند درآمد حاصله از صادرات این محصول را افزایش دهد که این مسئله منجر به افزایش عرضه صادرات پسته و حفظ موقعیت ایران در بازارهای جهانی می‌شود و زمینه‌های ارتقاء این موقعیت ممتاز را فراهم خواهد کرد.

منابع

۱. احسانی، م. ع.، خان علی پور، ا. و. عباسی، ج. (۱۳۸۸). اثر بی ثباتی نرخ ارز بر صادرات غیرنفتی در ایران. پژوهشنامه علوم اقتصادی، شماره ۹، ۳۴-۱۳.
۲. بی ریا، س. و جبل عاملی، ف. (۱۳۸۵). عوامل موثر بر صادرات زعفران، پسته و خرما در سبد کالاهای غیر صادراتی در ایران. اقتصاد کشاورزی و توسعه شماره. ۱۹۰۲-۸۵.
۳. تشکینی، ا. (۱۳۸۴). اقتصادسنجی کاربردی به کمک Microfit، تهران: مؤسسه فرهنگی هنری، دیباگران تهران. چاپ اول.
۴. ترکمانی، ج. و طرازکار، م. (۱۳۸۴). اثر تغییرات نرخ ارز بر قیمت صادراتی پسته: کاربرد روش خود توضیح با وقفه‌های گسترده (ARDL). فصلنامه اقتصاد کشاورزی و توسعه، ۴۹: ۹۶۸۳.
۵. جفره، م. و فرج الهی، گ. (۱۳۹۰). تحلیلی بر عوامل مؤثر بر صادرات پسته در ایران. فصلنامه علوم اقتصادی (سال دوم، شماره ۶، بهار ۱۳۸۸). ۶۸-۸۲.
۶. دشتی، ق.، خداوردیزاده، م. و رضایی، ر. (۱۳۸۸). تحلیل مزیت نسبی و ساختار بازار صادرات جهانی پسته. نشریه اقتصاد و توسعه کشاورزی (علوم و صنایع کشاورزی). جلد ۲۴، شماره ۱، بهار ۱۳۸۹، ص. ۹۹-۱۰۶.
۷. شهم، ش. (۱۳۸۸). بررسی اثرات نرخ ارز در سیستم نرخ ارز چندگانه بر صادرات و واردات بخش کشاورزی طی دوره ۱۳۵۹-۱۳۵۷، پایان نامه کارشناسی ارشد گروه اقتصاد، دانشگاه الزهرا (س).
۸. کرمی، ا. و زیبایی، م. (۱۳۸۷). اثرات نوسان‌پذیری نرخ ارز بر صادرات محصولات کشاورزی در کشورهای مختلف. پژوهش‌های اقتصادی، ۸ (۳)، ۷۱-۵۹.
۹. گودرزی، ج. (۱۳۹۲). اثر نرخ موثر واقعی ارز بر صادرات غیرنفتی) مطالعه موردی: فرش، پسته، خرما، کشمش، زعفران و خاویار. (پایان نامه کارشناسی ارشد گروه اقتصاد)، دانشگاه بوعلی سینا.
۱۰. محمدی، ح. و نقشینه فرد، م. (۱۳۸۵). اثرات آزادسازی تجاری بر عرضه، تقاضا، واردات و صادرات گندم و پسته در ایران. مجله علمی-پژوهشی علوم کشاورزی، ۱۲: ۲۷-۳۳.
۱۱. نوری، ک. و یزدانی، س. (۱۳۷۹). جهانی شدن اقتصاد و اثرات آن بر بخش کشاورزی ایران (مطالعه موردی: برنج و خرما). مجموعه مقالات سومین کنفرانس اقتصاد کشاورزی ایران، مشهد.
۱۲. نوفرستی، م. (۱۳۷۸). ریشه واحد و همجمعی در اقتصادسنجی. تهران. خدمات فرهنگی رسا. چاپ دوم.
۱۳. ابریشمی، ح. (۱۳۷۵). اقتصاد ایران. شرکت انتشارات علمی و فرهنگی. چاپ اول. تهران.
14. Alper, G. H. and Kulshreshtha, S. N. 1995, Effects of real exchange rate changes on Canadian agriculture: A general equilibrium evaluation. Journal of Policy Modeling, 17 (6): 639-657.

15. Barghandan, A., K. Barghandan, M. Naeemi .and A. Mohammadzadeh, 2011. Study of the Effects of Globalization on Iranian Caviar Export. *International Journal of Agricultural Management & Development (IJAMAD)*, 1 (4), 189-195.
16. Bolkesjo, T. F. and Buongiorno, J. 2006, Short- and long-run exchange rate effects on forest product trade: Evidence from panel data. *Journal of Forest Economics*, 11(4): 205-221.
17. Kiani, H. and S. Nikeghbali, 2000. The study of in balance effect of exchange rate on export supply of agricultural products *Economical.Journal of Economic Reasearch*. 59, 39-53.
18. Mahmoodzade, M. and M. Zibaei, 2004. Investigating the effective determinants on the Iranian Pistchino export: A cointegration analyze. *Journal of Agricultral economics and development*. 46, 137-158.
19. Pesaran, M. H. and B. Pesaran, 1997. *Working with microfit 4.0: An introduction to econometrics*. Oxford University Press.

Effective Currency Exchange Changes on Iranian Pistachio Export

Abstract

Exchange rate is one of the main economic variables that affects different macroeconomic variables from different channels. An increase in exchange rates may not always lead to an increase in exports of agricultural products. Therefore, in this research, efforts have been made to evaluate the effect of the effective exchange rate on Iranian Pistachio exports.

The information required for this study was obtained from the Foreign Trade Statistics of the Islamic Republic of Iran for the period 1979-2011, the International Monetary Fund's Food and Agriculture Organization of the United Nations. The results of this study indicate that the real effective exchange rate has a negative effect on exports, which is an increase of one percent of the exchange rate, reducing Pistachio exports by 1.02%. The index of the domestic price index to the world price index of Pistachios has also negatively affected the export of this product. Other variables, including income from importing countries, have had a positive effect on Pistachio exports and have been ineffective on domestic production.

JEL:

Keywords: Effective exchange rate, Export, Pistachios, Iran